

1862.

6° marca

13 Albemarle street

Londyn

Kochana Mamma

Łdaj mi się, że już od wczoraj się pi-
 salam do domu, i nie miałam listu z
 domu. Bardzo mam cię dużo do pi-
 sacia, i tyle razy te same rzeczy
 muszę powtarzać, do Sankt Petersburga,
 Cennos, czasem Stambulu, i
 i indro powtarzać, i niewiem, nigdy
 co do kogo napisałam. Jednak ser-
 ney o których zapewne nie pisałam jak
 tylko Mamma. Byłam dziś u siostry,
 chciałam się spytać o posty. Powiedziała
 księżce się musi poradzić, i się
 mam jutro wrócić. Strasznie trudna
 sprawa z temi postami, w
 piątek cięgi tu poszłam. Ale
 miałam w protestanckim ^{Hotelu} trzy dni
 całk postu, a trzy dni z jedynym
 repas postnym, to bardzo trudno.
 Nie było żadnych sprzeciwów,
 nie dobru się głodzę, bo sily jak
 kamfora niby i potem kłopot

Znawu Kiera mówić i wypowiadać ich eda-
nie. Dzielę, że poszerzenie wiecej ma-
wagi tutaj, niż gdzie indziej. To też u
^{l. de} Harrington 23. osób było u stołu
i pewnie nie wiele mniej potrafił.
ale dotrwałam przy posie. Jednak
niemogę powiedzieć aieby to było
bardzo miło kiedy się siedzi przy
gospodarzem, dyskowi o jedne
potrawę po drugiej, i to a dzisiaj
rany powtórzyć. ^{na} pierwszym, dwi-
try, wiec bardzo miło było, ale
nawet obeszło to w kółko stołu.
Siedział przy mnie General Stan-
hope taki był gwałtowny i moja
odwaga jak gdybym była bary-
kady pod ogniem nieprzyjaciół.
Skier do bywała, tembardziej że
po drugiej stronie miał sąsiada,
która ciągle po cichu i ostro-
wata a tygo i mój talerz ażam
wskazywała. Ja się też smia-
łam. A że mi Bishop Spencer
(protestantki) Tomasz dla czego
nie mógł pójść do Tylery i w
niechęć powiedziałam mu "of

have
course you could not expect the
Emperor to treat you with respect,
if you did not respect yourself,
~~by~~ ⁱⁿ standing by your rules or
principles." - "U ^{nas} ~~si~~ też, choi się
protestant, trafił na obiad lub smia-
danie, to piątek to musi posieć.
ale co innego raz a ^{ty} dzień, a ~~sub~~
o rany.

Czy Mama czytała Czas, a Julia
mowa? - Panie Mamo bardzo ładny
artykuł korespondencyjny z Krakowa
w Standard, General Stanhope dał ja
mnie w mirowi w klubie, po pre-
cytaniu jej a wielkiem wzruszeniem.
[Ma się sejpe w tych dniach kilka
ostatków parlamentu a męczyuria,
na uradzie, tego co; jak ma
być powiedziane w Sebie. Kaiden
znajomy obywatel przyprowadzi
jakiegoś znajomego człowieka.
Trudności mnożstwo, jednak już
San Bog reche spojrył Łaskawie
to edaje mi się że przyjdzie do
dyskusji tak poważnej, jak
moje radko była. Sądnie bry

sie thow' tej sprawy, bo ciuzje
sie jakas bomba na swiat gotuje
i sadem niechce byc tym co ja
podpali. Ale jidli ~~ciuzje~~
dawniej utrzymywali sie to niez
skonsona, nie do smienienia,
to teraz ras' kaidem ciuzje
ie smienionu, byc' niuzi, a
ciuzje to podobno najwiecej
Parad. Moie sie ony, moie sie
Ludo, ale adaj mi sie ie sie
tu robi cos bardzo powaznego.
Jednak na nie liery nie mozna,
jednego dnia idzie wszytko ^{je} po
masle, a nara jutro wszytko ra-
kute, rabite, i adnych drowi
ani ust, otworzy nie mozna.
Rossu sie jezyc troch, i jezyc
troch pomodlic a moie pojdzic
z tad na caly dalszy choc' chw-
lowa pociecha, a dla mienia
dolskiego uznawie przed calym
swiatem. A wiec prosu i pro-
su i jezyc prosu, o was nie
zapominajcie. My tu sepelnie
mammy usunie jakie miasiat

niej formie biedy. Mojusz podwo-
sił lub spuserał się. Otoż umie-
się edajże od kilku dni. Ktoś
gdzieś umiał sobie się pod-
nieść, ale żeby je ten ktoś
chciał jeszcze choć z gdzieś
tydzień potrzymać to by się
cudów dobaralo] a się kaisem
na świecie swoje, pięćdziesiąt
tak i ja, myślę o swojej. t.j. a
jak tu przyjdzie prędko i dobrze,
to bedniemy mogli wyjechać.
a to już erwartujemy się tu
bawimy — darmo. O dzieci
jestem spokojny, zupełnie, z
wyjątkiem Władysia, nie długo
już bide nad nim wpływ miała,
iż mi czasu. Na nim się
przyjmuję wszystko jak na
wosku; ale raz przyjęte, trudno
wykoneć. Nie jestem też u
pełnie kontent z jego nauki.
Za wiele historii, geografii i t.p.
przedmiotów, które dziesięć razy
jeszcze rozpozna, a co mało polskiej
nauki. Ktoż właściwie w domu

powinno się utwierdzić, bo u
francuska szkoła tego nie da.
kurs jest nieocucionym ^{do emulacji i do tego} pogawer-
zów i metrow pilnuje. a w mojej
niebytuosie, to koniecznie nie mała.
ale dla polskiego dziecka na wiele
czasu zajmuj. Mojemu też da-
niem, Władysia wtoczyli do nadto
wypokiej klasy. Kaduś ma do kry-
nicia na kurs, nie zostaje się
nie czasu na inne przedmioty.
Z Witoldem tego uniknąć. wtój go
do najniższej klasy. wpływ mo-
sulny będzie ten sam, a to gław
a się będzie mało miał do kry-
nicia wiec mu się zostanie
czas do muzyki, rysunku
polskiego i angielskiego języka
i katechizmu. Mądry polak
poskądzie, i więcej się mu
moje doświadczenia na Włady-
siam odbrzwać. a raczej nie
byłam dawniej tak uparte a deus
Reury jak teraz byj niyśle.
Rze i nójki Mammurii caluje
najbardziej do Jui na powrót.

13/3/62

Wzety.

1.

do matki

346

Dziś uszyło w Parlamencie podobno
dopiero po W. Nocy się odbył. Pan
Denman jest młody adwokat,
wypromowany na drodze urzędów i
honorów, i chociaż nie ma jeszcze w
Izbie wielkiego znaczenia, jest popu-
larnym, Whig. Jest ~~jednym~~ z
najlepszych w Izbie. Przesłego roku
odmówił swego udziału, tak jak
odmawiali wszyscy, przesłego
roku. Tego zaś roku, zdaje mi
się żeby nie jedynemu podklebi-
ło sprawę naszą wytoczyć. (rozumi-
ją z tych wnie widać innego sposobu
odsłoneczenia się). Młoda P. Hennessy
zostawiła dobre wrażenie w Izbie,
przez moralne poparcie dane
mu przez dⁿⁱ Solmerston i J. Russell
a następnie podniesienie jej
przez Izbę Lordów. Może by nie
jednocześnie podobałoby tyle
swągi dwórci. O ile wiem, oprócz
P. Denmana jest 20^{tych} członków Izby
którzy gotowi są mówić przychylnie.
nie. dubawym transferem przypisał

z wierszy do mego mecia Pan Griffiths
~~jest~~ Mm. Parl: Miżnalizmny go i nie
o nim nie wiedzieli z wyjątkiem
tego że jest M. S., a że oni wszyscy
budzą w nas, wiadome wam con-
voitise. O toż Pana Griffiths ~~przyjmuje~~
jak wiersza naturalnie przywiada
mego mecia na myśl, że chce
objasnić o Polsee, żeby wiaśie
udział w dykusji. Za tem, wyspłta
co ^{Gr.} mówił z stanowiska przeciwnego
nam, zdawało się tylko sposobem
rozumienia jakim sposobem
mój mąż broni argumentów przeciw-
nych. Ale o dsiwy! P. Gr. poznałszy
się z J. Lambert, temu pan ^{całk}
w Sanjju i gościł u niego w War-
szawie podczas wyspłtów mor-
dów moskiewskich. Jego zdaniem
wyspłta co robili moskale było
naturalnie sprowadzone przez
nieudroczość i nieprawość
polskich wymagań. i t. p. i t. p.
i t. p. błożinstw wytożny bez
lika. Po co do mego mecia przyje-
tę nie wiem; czy na to żeby

go uszy rozumu, czy poddania
wyspłtom opatrzności, tego nie
wiem; odchodem, zapewne mi
wiersz Pan Griffiths i następu-
rozmowy z moim meciem.
Ciągle powtarzał that his manner
of judging is the common view
of most Englishmen on the
matter. — Mój mąż z rana roz-
palił się jak mu się czasem zdarza,
ale po tem śmiełiśmny się do-
brze, timbardując jak m. mąż
pytał się o niego imię
M. S. powiedzieli że nikt by nie
mógł większą oddać nam usługę.
Je gdyby "Griffiths, the ~~bore~~ ^{bore}" (mudjan)
chiał przeciwko Polsee wystąpić,
to byśmy cała Izba mieli ca-
sobę. Je dla samej przyjemności
maltretowania Griffithsa nie
jeden by z radością chwycił
tę właśnie sposobnością
mówienia ^{paranji}
niemogę ci powiedzieć jaki on
nam pożyteczny jest. ~~widzę~~
Pisałam ci nie raz u P. Flahault
choć ona nie jedno z Griffithem

13. 3. 62

348

j'ai très bien lu: "fils de ~~boeuf~~ veau."
à on, "je ~~vs~~ dis que vs. n'avez pas lu."
patris vs a noure i widrs filh de veau
à l'Allemaude. rozsmialau vs i
podrshowalau on. - Temu par, dui
bylismy na obiedie u Sir B. Hawes.
Jahis' daw, jidno po drezim, pytanu
o Polsee mi radaje; ja ciegle eby-
wam; narocnie pyta vs "But
what are the limits you want to
put to Poland." - "We will leave
Russia to do that." "In what way?"
"By the state of Siege." I suppose
those parts of Poland in which
you consider ~~just~~ Russia justified
in proclaiming a state of siege,
~~cannot~~ you would not call Russian.
à vs, "but what is the practical
manner in which we can
help you." - Ja: "Do you remember
Ld Lyndhurst saying in the
House, that remaining silent
in presence of a crime, is
participating in the crime,

15/3 62.

"That is the practical way of helping Russia. When you know geography & history, when you know the facts & judge them, you practically help us." - *Prisij stana i mo Inverness, bony mta babula, shialaie bym jiy opowiediala e robi moj maz, i mowi mi* "well my dear, & whom are you to have in the House of Lords?"

"L^d - Carnarvon." "Oh very good, & how did you get ~~at~~ him?" "L^d - Malmebury, ^{(b. minister) i spraw zagrozi czyny,} made him offer to do it. My husband had consulted him; he said he ~~could~~ speak about it with those of his party; & then they settled among themselves upon Ld Carnarvon.

What do you think of it, is ^{it} the right man?" "He is an extreme Tory, & very highly thought of in his party; they would not have fixed upon him if they had not been in earnest. I think he would not have offered to undertake it, if he did not mean to do it well; who is to second him?"

"L^d - Shaftsbury." "Oh very good indeed, & who else?" "L^d - Clarendon."

"I would not care much for him, but

& you have Ld Russell that is very good but won't you have another whig to second him?" "I hope we may have Ld Woodhouse." "Well, but you will be capital off, both sides speaking for you; you could not do better; but now my dear, let me understand, what do you think this can do for you?" *Mama jak czasem tridno e nie-noiba na takie sopytanie odpowiedzie, boi treba odpowiedzi zastosowac do stuchacza. Musialam sie zastanowic ^{chwila} powiedzialam / choi to podbrno nie baido trafne prawnicie.* Do you know what a crème fouettée is? you need not strike very hard to make it fall, suffice you should blow at it. Well the words said in the Houses are mere words, but they suffice to undermine Russia the edifice of Russian tyranny, barbarism, cruelty that has no basis & no solidity in it, & that ~~keeps standing~~ because we must fall when people here have the courage to blow at it. But I say that to you & not to them

for if they were to think they were ~~to~~
doing any harm to Russia, I am sure
not one would ^{dare to} do it. Do not you think
some crimes cannot easily be committed in
full daylight, & a criminal must
conceal himself generally to commit
a great crime. ~~The very fact~~ And do
not you think that, if for some reason
or other, a crime cannot be punished,
the ^{very} fact of showing off the crimi-
nal, takes away half his power of
doing ^{much} harm? ~~For the future.~~ Ten argu-
ment mi się zawsze udaje doskonale.
Zdaje się ludzi w ten moment rozu-
mieć o co nam chodzi. W istocie o nic
wiecej prosić niemożemy, bo proszą o wię-
cej nawet to trochę byśmy strasili.
Jeżeli to trochę jest nie-małym, dowodzi
Pan Bismarck, stowacienem jakim sobie
zadaje aiebyśmy i do tego niepryśli.
Chodzi do Ministrów i prosi żeby o nas
nie gadali, bo jeżeli to nam tylko szkodzi
może, a w niczem się nie pomoże.
Wmiarkowanie naszych zadań, o ile ja-
widz, najgorzej dohura naszym pre-
cynnikom. Do tykhera wszelki siebie

13.3.62

350

zmusali odpowiedziałoś (mówis o Anglikach)
 mówiasz że rządami naszymi nie podobnych,
 i à l'impossible nul n'est tenu.
 A zatem bardzo im było wygodnie
 ruszyć ramię rami i najgorzej na
 nas nie zważać. Dla tego i Thiers i
 wszyscy, nawet witoje, nas ^{argumenty} ~~tem~~
 byśmy się Salske, kongresowe, nie
 kontentowali. Dla czego? - Dla tego
 jedynie, że im bardziej w mowie mo-
 że w siebie i drugich, ~~trudności~~ nie
podrobienstwo ^{zadany wyrzucenia} naszymi wymagacjom
~~zadawac się~~, ~~tem~~ sposobniej
 dla sumienia może dismiss
the subject. - Skoro nasze wymaga-
 nia redukujemy do tego, co każde z
 tych panów, bez wojaka, nie floty,
 ani nawet de pesy, zrobić może,
 to ich na rodzaj mski wystawiamy.
 Dziwna siła ~~eter...~~
 dla nas w umiarkowaniu; ta siła,
 że oni nie mogą, już (wymówki) nie
 smieją odmówić, nie mają, a czego
 się w tej odrobini co nam ustępie,
 cały dla nas świat przypłocis

nasza tej rzeczy z tych konceptów
konceptów.

17° Kochana Matko, miłej mać
straszne w moich listach

gospodarstwo prowadzić.

ten miłe ^{biuro} ~~został~~ ~~został~~

użyty do kasyjuszki ~~został~~.

nie wiem gdzie się ~~został~~

proszę, a ~~został~~

crasus dyspansai konca,

Prze calij i ~~został~~